

به نام خدایی که جان آفرید	سخن کستن اندر زبان آفرید
خداوند بخشنده دست گیر	کریم خطاپوش پوش پذیر
عزیزی که هرگز دوش سربافت	به هر در که شد بیج عزت یافت
سر پادشاهان گردن فراز	به درگاه او بر زمین نیاز
بر او علم یک ذره پوشیده نیست	که پیدا و پنهان به نزدش یکیست
جهان متفق بر الهیتش	فرومانده از کنه ماهیتش

مرکز بین المللی آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان

شماره ۱۱ پاییز ۱۳۹۵

با نظارت: دکتر احسان قبول، رئیس مرکز آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان

سر دبیر: دکتر جعفر چهارمحالی

تهیه و تنظیم: مینا قاضی جولائی - زهرا شریعت پناه - اسما غفوریان محدث

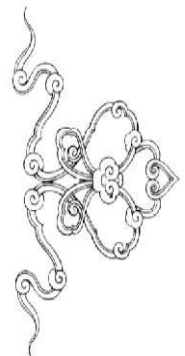
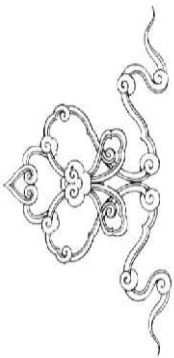
مصاحبه: صدیقه عشقی، عکس: اسما غفوریان محدث

نشانی: میدان آزادی، پردیس دانشگاه فردوسی مشهد

تلفن: ۰۵۱-۳۸۸۰۴۳۵۶

رایانامه: ctpl@um.ac.ir

تارنما: ctpl.um.ac.ir

سرآغاز

مرکز فردوسی در ادامه فعالیت های خویش در فصل پاییز ، گام های مؤثری در پیشبرد و گسترش زبان فارسی در کشورهای لبنان و اقلیم کردستان عراق برداشت. سفر دکتر کانی رئیس دانشگاه با همراهی دکتر قبول رئیس مرکز فردوسی به لبنان و امضای قرارداد همکاری با دانشگاه های ملی، سنت ژزف و روح القدس این کشور به منظور توسعه همکاری های دوجانبه به ویژه در بخش زبان و ادبیات فارسی ، همچنین آغاز به کار نمایندگی مرکز فردوسی در اربیل اقلیم کردستان عراق با ۲۵۰ فارسی آموز، پس از ریزنی های علمی، فرهنگی این مرکز با آن اقلیم که در پاییز به شمر نشست. برگزاری کلاس های شعرخوانی و خوشنویسی برای فارسی آموزان اروپایی و غیر عرب به منظور آشنایی بیشتر آنان با فرهنگ و هنر ایران بخشی دیگر از برنامه های مرکز است که به پیمان ادامه دارد.

برگزاری آیین پیامی همدیش علمی گفت و گوهای فرهنگی ایران و عرب با حضور ۶۰ تن از مهمانان برجسته عرب و نیز برگزاری همدیش روابط فرهنگی ایران و جهان عرب در دانشگاه فردوسی با مسؤلیت مرکز فردوسی در فصل زمستان نیز رویدادی مهم برای پیشبرد اهداف این مرکز است که پس از برگزاری آن امید است پیاده و نتایج بسیار خوبی در جهت توسعه ی زبان فارسی در کشورهای عربی به همراه داشته باشد.

جولایی؛ مدرس مرکز اجرا گردید به آزمایشگاه زبان مرکز هدایت شدند.

در دومین روز، دانش‌آموزان لبنانی در جلسه‌ی آشنایی با هنر خوش‌نویسی که توسط آقای کاظمیان اجرا گردید، حضور یافتند. سپس دکتر قبول، رئیس مرکز فردوسی، در بخش پایانی کلاس با حضور در جمع دانش‌آموزان ضمن خوش‌آمدگویی به ایشان، ابراز امیدواری نمود که پس از این اردوی تفریحی، دانش‌آموزان مستعد

لبنانی را برای ادامه تحصیل در ایران و دانشگاه فردوسی مشهد ملاقات نماید.

همچنین وی زبان فارسی را محور مقاومت در لبنان توصیف نموده و آموزش آن را یکی از ضرورت‌های انکارناپذیر

در این کشور توصیف کرد. مریبان این گروه نیز از علاقه وافر دانش‌آموزان به زبان فارسی و اشتیاق ملاقات با دکتر قبول؛ مؤلف کتاب‌های آموزش نوین زبان فارسی سخن گفتند و از مهمان‌نوازی مرکز تشکر و قدردانی کردند. در پایان هدایایی به رسم یادبود از طرف مرکز آموزش زبان فارسی به مهمانان اهداء گردید.

در ادامه با همت مدیریت همکاری‌های علمی و بین‌المللی دانشگاه، ضیافت ناهار به مناسبت حضور این دانش‌آموزان ترتیب داده شد. لازم به ذکر است اجرای برنامه‌های رفاهی و فرهنگی - گردشگری این مهمانان بر عهده مؤسسه فرهنگی یاران خراسان بود.

بازدید دانش‌آموزان برتر المپیاد زبان فارسی مدارس کشور لبنان از مرکز

فردوسی

روزهای شنبه و دوشنبه سوم و پنجم مهرماه «مرکز بین‌المللی آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان» میزبان تعداد چهارده تن از دانش‌آموزان برتر المپیاد زبان فارسی مدارس کشور لبنان بود، این دانش‌آموزان سال‌های هفتم

تا دوازدهم تحصیل خود را سپری نموده و پس از گذراندن یک اردوی چند روزه در تهران، با همکاری مؤسسه یاران خراسان برای زیارت حرم مطهر رضوی و بازدید از

مرکز بین‌المللی آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان در دانشگاه فردوسی مشهد حاضر شدند.

در اولین روز حضور این دانش‌آموزان آقای کاظمیان معاون بین‌الملل مرکز ضمن خوش-آمدگویی به مهمانان به شرح اهمیت آموزش و یادگیری زبان فارسی، جایگاه دانشگاه فردوسی مشهد و مرکز بین‌المللی آموزش زبان فارسی دانشگاه فردوسی به عنوان برترین مرکز آموزشی زبان فارسی در جهان پرداخته و آمادگی دانشگاه فردوسی مشهد را برای ادامه تحصیل دانش‌آموزان اعلام نمودند. پس از آن دانش‌آموزان برای شرکت در یک برنامه آموزشی - سرگرمی با عنوان آشنایی با سینمای ایران که توسط خانم قاضی

یادگیری زبان فارسی بتوانند در مرکز فردوسی حضور یابند.

در پایان دکتر قبول هدایایی شامل یک دوره کتاب‌های آموزش نوین فارسی و تابلو میناکاری را از سوی مرکز فردوسی به رسم یادبود به ایشان اهدا کردند.

دکتر طالبی، معاون مرکز همکاری‌های علمی، بین‌المللی وزارت علوم:

مرکز فردوسی موفق‌ترین مرکز آموزش زبان فارسی در ایران است

در جلسه ای که با حضور مسئولان دانشگاه یزد و دکتر فرج الله طالبی، معاون مرکز همکاری‌های علمی بین‌المللی وزارت علوم برگزار گردید، دکتر طالبی مرکز فردوسی را موفق‌ترین مرکز آموزش زبان فارسی در ایران معرفی کرد و بنا شد که مراکز آموزش زبان فارسی خود را با استانداردهای مرکز فردوسی هماهنگ کنند. همچنین مدیرگروه ادبیات دانشگاه یزد خواهان اجرای منابع درسی مرکز فردوسی در کلاس‌های فارسی‌آموزی دانشگاه یزد شدند. در این جلسه دکتر قبول که به دعوت رئیس این دانشگاه به منظور نکوداشت دو استاد پیشکسوت دانشگاه یزد حضور داشت نیز ضمن معرفی فعالیت‌های مرکز فردوسی، یک دوره از کتاب‌های آموزش نوین فارسی را به کتابخانه گروه ادبیات دانشگاه یزد اهداء نمود.

بازدید رایزن فرهنگی سفارت فرانسه از مرکز فردوسی

روز چهارشنبه، ۷ مهر ماه جاری، آقای جامل اوبشو، رایزن فرهنگی فرانسه در ایران، از مرکز فردوسی بازدید کرد. در این دیدار دکتر هاشمی، معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه و دکتر واحدیان، مدیر همکاری‌های علمی بین‌المللی دانشگاه هم حضور داشتند. در این دیدار دکتر قبول ضمن معرفی مرکز فردوسی و تفاهم‌نامه‌های این مرکز با دانشگاه‌های اروپایی از جمله لندن، ونیز ایتالیا، و توینگن آلمان به حوزه‌های مشترک همکاری با دانشگاه‌های فرانسه اشاره کرد، وی همچنین آمادگی مرکز فردوسی را برای تولید محتوای زبان فارسی برای دانشگاه‌های فرانسه، برگزاری دوره‌های تربیت مدرس و دانش‌افزایی استادان و طراحی برنامه‌های آموزشی مناسب و آموزش مجازی اعلام کرد.

آقای جامل اوبشو نیز ضمن ابراز خرسندی از حضور در مرکز فردوسی بر علاقه‌مندی دانشگاه‌های فرانسه بر توسعه زبان فارسی تاکید کرد. وی همچنین امکانات و فضای مرکز فردوسی را مناسب ارزیابی کرد و ابراز تمایل نمود که میان مرکز فردوسی و بخش‌های شرق‌شناسی و گروه‌های زبان و ادبیات فارسی دانشگاه‌های فرانسه ارتباط برقرار شود و علاقه‌مندان به

به واسطه دانشگاه فردوسی مشهد

زبان فارسی در اقلیم کردستان عراق

توسعه می‌یابد

طی دیدار هیات دانشگاه کویه اقلیم کردستان عراق از دانشگاه فردوسی مشهد و امضای تفاهم‌نامه میان رؤسای دو دانشگاه دکتر حمد ولی رئیس دانشگاه کویه و دکتر احسان قبول رئیس مرکز فردوسی قرار داد همکاری برای توسعه‌ی زبان فارسی در اقلیم کردستان عراق امضا کردند. براساس این تفاهم‌نامه کلیه آزمون‌های زبان فارسی دانشگاه کویه توسط مرکز

فردوسی انجام می‌شود و گواهی و کارنامه آزمون از سوی این مرکز صادر می‌شود. همچنین مرکز فردوسی برنامه آموزشی نوینی را برای دانشجویان زبان و ادبیات کردی که ۸ واحد زبان فارسی می‌خوانند، طراحی می‌کند و از نیم‌سال آینده این برنامه اجرا خواهد شد. در همین راستا هر ساله ۵۵ دانشجوی زبان و ادبیات کردی در فصل تابستان به مدت یک ماه در مرکز فردوسی

امضای قرارداد همکاری علمی آموزشی

میان مرکز فردوسی و مرکز آموزش

مدیریت اربیل کردستان عراق

پس از سفر اخیر دکتر هاشمی، معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی و دکتر احسان قبول، رئیس مرکز بین المللی آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان دانشگاه فردوسی مشهد به اقلیم کردستان عراق، آقای سردار آزاد عمر، رئیس مرکز آموزش مدیریت اربیل کردستان عراق و هیات همراه در ۱۷ مهرماه سال جاری پس از بازدید از امکانات و کلاس‌های مرکز فردوسی قرارداد همکاری علمی-آموزشی با دکتر قبول امضاء کرد. بر اساس این توافق مرکز مدیریت اربیل به عنوان نماینده رسمی مرکز فردوسی در شهر اربیل بر اساس استانداردها و برنامه علمی مرکز فردوسی به آموزش زبان فارسی در دوره‌های آزاد اقدام خواهد کرد.

از دیگر مفاد این تفاهم‌نامه تربیت استادان زبان فارسی برای این مؤسسه است که طی دی ماه سال جاری مرکز فردوسی میزبان ۲۰ نفر از استادان زبان و ادبیات فارسی اقلیم کردستان عراق برای برگزاری یک دوره دانش افزایی ۱۴ روزه خواهد بود.

یادآور می‌شود مرکز مدیریت اربیل کردستان به مدت شش ماه است که به بیش از ۱۸۰ فارسی‌آموز براساس مجموعه کتاب‌های آموزش نوین زبان فارسی تألیف دکتر احسان قبول، زبان فارسی را آموزش می‌دهد و برای دوره جدید تعداد فارسی‌آموزان این مرکز به ۲۳۰ نفر افزایش خواهد یافت.

رایزنی فرهنگی کشورمان در بغداد در دستور کار قرار دارد و اکنون در حال برگزاری است.

برگزاری نشست علمی «راهبردهای یادگیری زبان دوم» در مرکز فردوسی

در جلسه ای که روز دوشنبه ۳ آبان ماه جاری با حضور دکتر قبول، رئیس مرکز آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان و مدرسان مرکز برگزار گردید، خانم شراره خالقی زاده، از مدرسان مرکز درباره راهبردهای یادگیری زبان دوم سخن گفت. وی این راهبردها را ابزارهایی قوی برای یادگیری دانست که باعث افزایش توانش ارتباطی زبان آموزان می شود و این راهبردها انعطاف پذیر و قابل آموزش است.

خانم خالقی زاده با تاکید بر عوامل مؤثر در بکارگیری این راهبردها از جمله زبان مقصد، جنسیت، سطح زبانی و سبک های یادگیری و انگیزه زبان آموز به انواع راهبردهای فراشناختی، شناختی، عاطفی، جبرانی، حافظه ای اشاره کرد که با فعال کردن این راهبردها در کلاس های درس می توان سطح یادگیری را افزایش داد. در

دوره های تکمیلی زبان فارسی را پشت سر خواهند گذاشت. از دیگر توافقات این قرارداد همکاری برگزاری دوره دانش افزایی استادان زبان و ادبیات فارسی اقلیم کردستان در دانشگاه فردوسی مشهد و برگزاری همایش ادبیات تطبیقی فارسی و کردی بوده است. یادآور می شود سفر رئیس دانشگاه کویه به دانشگاه فردوسی مشهد پس از بازدید دکتر هاشمی معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه و دکتر قبول رئیس مرکز فردوسی در شهریور ماه سال جاری صورت پذیرفته است.

آموزش زبان فارسی در اقلیم کردستان

دوره آموزش زبان فارسی با همکاری رایزنی فرهنگی کشورمان در اقلیم کردستان به پایان رسید.

به گزارش اداره کل روابط عمومی و اطلاع رسانی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی با همکاری رایزنی فرهنگی کشورمان در بغداد، سه دوره آموزش زبان فارسی با حضور ۷۰ نفر در مرکز غیردولتی فعالیت های آموزشی و مدیریتی توسعه مردمی شهر اربیل به پایان رسید. در این سه دوره آموزشی، فارسی آموزان سطح مقدماتی زبان فارسی را بر مبنای شیوه آموزشی مرکز آموزش زبان فارسی (به غیر فارسی زبانان) وابسته به دانشگاه فردوسی مشهد طی مدت ۴۰ ساعت آموزشی فراگرفتند.

برگزاری دوره های آموزش زبان فارسی توسط مؤسسات خصوصی آموزش زبان در سطح شهر اربیل و شهرهای دیگر اقلیم کردستان با همکاری

و جمعی از شرکت کنندگان کارگاه در روزهای ۲۳ تا ۲۵ آذرماه جاری برگزار شد.

در این نشست دکتر قبول به آموزش روش‌های تدریس کتاب‌های آموزش نوین فارسی پرداخت و همچنین روش‌های تدریس آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان ارائه گردید. در ادامه این

کارگاه دکتر مهرا، نیز درباره روش‌های سنجش و ارزیابی توضیحاتی را ارائه کرد.

در پایان این دوره‌ی سه روزه به هر یک از شرکت کنندگان نیز گواهی فارسی و انگلیسی اهدا شد.

امضای تفاهم‌نامه همکاری دانشگاه

فردوسی مشهد با دانشگاه صلاح الدین

اقلیم کردستان عراق

روز دوشنبه ۱۷ آبان ۱۳۹۵ دانشگاه فردوسی مشهد و مرکز بین‌المللی آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان دانشگاه، میزبان رئیس دانشکده زبان‌ها، رئیس دانشکده تربیت معلم و اساتید گروه زبان فارسی دانشگاه صلاح‌الدین اربیل از اقلیم کردستان عراق بود.

در این دیدار پس از آشنایی میهمانان با مجموعه دانشگاه فردوسی مشهد و مرکز بین‌المللی

پایان این جلسه، مدرسان سؤالات خود را در این زمینه مطرح کردند.

برگزاری اولین دوره از کارگاه‌های

روش‌شناسی آموزش فارسی در مرکز

فردوسی

اولین دوره از کارگاه‌های آموزشی زبان فارسی یازدهم تا سیزدهم آبان ماه جاری با حضور دکتر احسان قبول، رئیس مرکز فردوسی و ۴۰ نفر از شرکت کنندگان کارگاه برگزار گردید. در طی این دوره سه روزه، دکتر قبول ضمن ارائه پیشینه آموزش زبان فارسی در کشور بر لزوم تقویت و گسترش این موضوع در دانشگاه‌های کشور تاکید کرد. وی در ادامه این کارگاه ضمن ارائه روش تدریس کتاب‌های سطح مقدماتی آموزش نوین فارسی، بر اهمیت شیوه‌های تفکر انتقادی در آموزش به فارسی‌آموزان تاکید کرد و در این مرحله نقش تعاملات و ارتباطات فرهنگی را پررنگ دانست.

در ادامه حضار پرسش‌های خود را در این زمینه مطرح کردند و در پایان نیز به شرکت‌کنندگان کارگاه گواهی فارسی و انگلیسی داده شد.

برگزاری مرحله دوم کارگاه روش‌شناسی

آموزش زبان فارسی در مرکز فردوسی

مرحله دوم کارگاه روش‌شناسی آموزش زبان فارسی با حضور دکتر قبول، رئیس مرکز فردوسی

در این دیدار که دکتر احسان قبول رئیس مرکز آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان دکتر کافی را همراهی می‌کرد رئیس دانشگاه فردوسی مشهد با اشاره به تاسیس کرسی زبان فارسی در دانشگاه روح القدس توسط دانشگاه فردوسی مشهد آمادگی دانشگاه فردوسی مشهد برای همکاری خصوصا در بخشهای زبان و ادبیات فارسی، ادیان و عرفان تطبیقی را اعلام کرد و ترجمه برخی آثار برجسته استادان دو دانشگاه و چاپ آنها در دو دانشگاه و انتشار مجله‌ای مشترک در حوزه‌های مذکور را قابل عملیاتی شدن دانست.

روز پنج شنبه ۲۷ آبان ماه نیز دکتر کافی همراه با هیات وزارت علوم تحقیقات و فناوری دیداری با دکتر سلیم دکاش رئیس دانشگاه سنت ژوزف داشت و قرارداد همکاری میان دو دانشگاه را امضا کرد.

در این دیدار دکتر دکاش با قدردانی از دانشگاه فردوسی مشهد برای اعزام دکتر احسان قبول به آن دانشگاه و تدریس زبان فارسی تقاضا کرد مجددا با همکاری دانشگاه فردوسی مشهد امکان تدریس زبان فارسی در آن دانشگاه فراهم شود. دکتر کافی نیز با دعوت از دکتر دکاش برای سفر به دانشگاه فردوسی مشهد ابراز امیدواری کرد امضا تفاهم‌نامه میان دو دانشگاه به همکاری‌های اجرایی در بخشهای مختلف خصوصا اعزام دانشجویان غیر بورسیه پایان پذیرد.

شایان ذکر است که دانشگاه سنت ژوزف با ۱۳۰ سال پیشینه سومین دانشگاه مهم لبنان به شمار می‌آید و دانشگاه روح القدس نیز پنجمین دانشگاه کشور لبنان می‌باشد.

آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان دانشگاه، مباحث مهمی در زمینه همکاری‌های دو جانبه مطرح گردید که با استقبال هیأت دانشگاهی دانشگاه صلاح الدین روبرو گردید و در نهایت با حضور معاون آموزشی دانشگاه و مدیر دفتر همکاری‌های علمی بین‌المللی تفاهم‌نامه همکاری میان دو دانشگاه از سوی دکتر احسان قبول رئیس مرکز آموزش زبان فارسی و دکتر عاطف فرهادی رییس دانشکده زبان‌های دانشگاه صلاح‌الدین منعقد گردید.

از دیگر برنامه‌های این هیأت دانشگاهی ملاقات با مسئولین و گروه زبان و ادبیات فارسی دانشکده ادبیات، مرکز آموزش مجازی دانشگاه، همچنین بازدید از مراکز مذهبی، تاریخی و ادبی شهر مشهد بود.

امضای قرارداد همکاری میان دانشگاه

فردوسی مشهد و دانشگاه‌های روح القدس

و سنت ژوزف لبنان

در طی دیدار دکتر محمد کافی رئیس دانشگاه فردوسی مشهد از کشور لبنان روز چهارشنبه ۲۶ آبان ماه جاری ایشان ضمن بازدید از دانشگاه روح القدس و دیدار با رئیس دانشگاه و هیات امنای و برخی دیگر از مسوولان این دانشگاه قرارداد همکاری امضا کرد. رئیس دانشگاه روح‌القدس دکتر جورج حبیقه با اشاره به سفر دو هیات از دانشگاه روح القدس به دانشگاه فردوسی مشهد در طی سالهای اخیر بر جایگاه و امکانات ممتاز دانشگاه فردوسی مشهد تاکید کرد و از گسترش همکاری‌ها میان دو دانشگاه استقبال کرد.

دکتر کافی ضمن تاکید بر ادامه همکاری‌ها در حوزه زبان و ادبیات فارسی بر گسترش روابط میان دو دانشگاه در بخش‌های مهندسی، علوم پایه، دامپزشکی و دیگر حوزه‌های علوم انسانی اشاره کرد و زیرساخت‌های آموزش مجازی دانشگاه فردوسی مشهد را عاملی مهم در تسهیل و تسریع روابط میان دو دانشگاه دانست.

در این دیدار که دکتر احسان قبول رئیس مرکز آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان دانشگاه فردوسی مشهد دکتر کافی را همراهی می‌کرد دکتر ایوب رئیس دانشگاه لبنان نیز با اشاره به جایگاه بلند ایران در حوزه دانش در منطقه و پیشرفت‌های چشم‌گیر دانشگاه‌های ایران از دانشگاه فردوسی مشهد برای تاسیس گروه زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه لبنان تشکر کرد و آمادگی این دانشگاه را برای تعمیق روابط با دانشگاه فردوسی مشهد خصوصا در بخش‌های تحصیلات تکمیلی و پژوهشی اعلام کرد.

شایان ذکر است که دانشگاه لبنان بزرگترین و تنها دانشگاه دولتی کشور لبنان است که با دارا بودن بیش از صدهزار دانشجو از بزرگترین دانشگاه‌های منطقه به شمار می‌آید.

برگزاری کارگاه روش شناسی آموزش

زبان فارسی به غیر فارسی زبانان در بیروت

در طی سفر دکتر احسان قبول رئیس مرکز بین‌المللی آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان همراه با رئیس دانشگاه فردوسی مشهد و هیات وزارت علوم تحقیقات و فناوری به کشور لبنان وی روز چهارشنبه بیست و شش آبان ماه ۱۳۹۵ کارگاه روش شناسی آموزش زبان

دیدار با وزیر علوم کشور لبنان، رئیس دانشگاه بین‌المللی لبنان، رئیس دانشگاه المعارف و رئیس مرکز ملی پژوهش‌های علمی و برخی دیگر از نهادها و شخصیت‌های علمی و دانشگاهی لبنان از دیگر برنامه‌های سفر رئیس دانشگاه فردوسی مشهد و هیات همراه بود. در این دیدارها دکتر کافی بر اعزام دانشجویان تحصیلات تکمیلی غیر بورسیه به دانشگاه فردوسی مشهد و انجام پژوهش‌های کاربردی تاکید کرد.

دیدار رئیس دانشگاه فردوسی مشهد با

رئیس دانشگاه لبنان

دکتر محمد کافی رئیس دانشگاه فردوسی مشهد همراه با هیات عالی رتبه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری روز سه شنبه ۲۵ آبان ماه جاری با رئیس جدید دانشگاه لبنان دیدار کرد.

در این دیدار که معاون فرهنگی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری حضور داشت دکتر محمد کافی با تبریک انتصاب دکتر ایوب به ریاست دانشگاه بزرگ لبنان به سابقه تفاهم‌نامه‌های میان دو دانشگاه از سال ۱۳۸۸ اشاره کرد که تاسیس گروه زبان و ادبیات فارسی در مقطع کارشناسی در سال ۱۳۹۰ در دانشگاه لبنان توسط دانشگاه فردوسی مشهد، برگزاری دومین همایش بین‌المللی ادبیات تطبیقی فارسی و عربی در سال ۱۳۹۳ با مشارکت دانشگاه لبنان، اعزام دکتر احسان قبول به دانشگاه لبنان از سال ۱۳۸۷ برای تدریس زبان و ادبیات فارسی و سردبیری ایشان بر مجله «الدراسات الادبیه» دانشگاه لبنان اجرایی شده است.

یک سال دوره آموزش زبان فارسی و مقدمات ادبیات فارسی را در مرکز فردوسی پشت سر خواهند گذاشت و نمرات ایشان از سوی مرکز فردوسی به دانشگاه لندن برای درج در کارنامه گزارش می‌شود. بر اساس این تفاهم‌نامه مرکز فردوسی در تربیت استاد، برنامه ریزی درسی و تولید و معرفی منابع آموزشی مناسب با مرکز «سواز» دانشگاه لندن همکاری خواهد داشت. تعداد دیگری از دانشجویان رشته زبان و ادبیات فارسی دانشگاه لندن از نیم سال دوم به این برنامه خواهند پیوست.

**شرکت استادان مرکز بین‌المللی آموزش
زبان فارسی به غیر فارسی زبانان دانشگاه
فردوسی مشهد در همایش ملی واکاوی
منابع آموزش زبان فارسی به غیر فارسی
زبانان در دانشگاه شهید بهشتی**

نخستین همایش ملی واکاوی منابع آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان در روزهای ۲۸ و ۲۹ مهر ۱۳۹۵ به همت گروه زبان شناسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شهید بهشتی

فارسی به غیر فارسی زبانان را برای تعدادی از داوطلبان تدریس زبان فارسی برگزار کرد.

این کارگاه که به روش آموزش جلد اول کتاب آموزش نوین زبان فارسی تألیف دکتر قبول اختصاص داشت در کتابخانه رایزنی فرهنگی کشورمان در بیروت برگزار شد و ویژه داوطلبان تدریس زبان فارسی در مؤسسه‌های آموزشی شهر بعلبک بود. در همین راستا برخی از مدیران مؤسسات آموزشی با رئیس مرکز فردوسی برای اعطای نمایندگی آن مرکز به این مؤسسات گفت‌وگو کردند که بنا شد پس از فراهم آوردن زیرساخت‌های لازم شعب مرکز فردوسی در لبنان گسترش یابد.

یاد آور می‌شود در حال حاضر کتاب‌های آموزش نوین زبان فارسی و برنامه درسی مرکز فردوسی به عنوان منابع و برنامه تایید شده دانشگاه‌های لبنان به عنوان منبع و برنامه اصلی آموزش زبان فارسی در دانشگاه‌ها، مدارس و مؤسسات آموزشی این کشور تدریس می‌شود.

**دوره آموزشی مشترک دانشگاه فردوسی
مشهد و دانشگاه لندن**

بر اساس تفاهم‌نامه‌ای که میان مرکز آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان دانشگاه فردوسی مشهد و «مرکز شرق شناسی SOAS» وابسته به دانشگاه لندن در بهمن ماه سال گذشته امضا شد، نخستین دوره مشترک آموزشی در رشته زبان و ادبیات فارسی در مرکز فردوسی برگزار شد. بر اساس این برنامه دو نفر از دانشجویان رشته زبان و ادبیات فارسی دانشگاه لندن به مدت

کتاب‌های سطح مقدماتی از چهار مجموعه

برگزار شد.

کتاب آموزش زبان فارسی».

۴- مقاله‌ی آقای حسین نجاتیان با عنوان «نقد

کتاب دستور کاربردی زبان فارسی».

۵- مقاله خانم هانیه جاوید با عنوان «بازنمایی

فرهنگ در منابع آموزش زبان فارسی به

غیرفارسی‌زبانان».

برگزاری نشست علمی بررسی مقالات

همایش واکاوی منابع آموزش زبان فارسی

در نشستی که روز دوشنبه ۱۰ آبان ماه جاری با حضور دکتر قبول، رئیس مرکز فردوسی و جمعی از مدرسان مرکز برگزار شد، مقالات پذیرفته شده در همایش واکاوی منابع آموزش زبان فارسی بررسی گردید. در ابتدای این نشست خانم دکتر حامدی و خانم میرشاهی به بررسی میزان به‌کارگیری واژگان پایه‌ی زبان فارسی در کتاب‌های سطح مقدماتی از چهار مجموعه کتاب آموزش زبان فارسی پرداختند. ایشان توجه جدی به واژگان پایه و کاربرد آنها در متون آموزشی زبان فارسی و نگارش منابع جدید آموزشی را بسیار ضروری برشمردند.

در این همایش، تعداد ۴۲ سخنرانی در قالب ۱۱ نشست در چند تالار و سالن ارائه شد، همچنین حدود ۳۰ مقاله نیز در قالب پوستر ارائه گردید. همچنین دو کارگاه آموزشی با عنوان‌های «آشنایی با نرم‌افزارهای آموزش مجازی در برگزاری کلاس‌های برخط» و «آشنایی با روش‌های تدریس و آموزش مهارت‌های زبانی در کلاس‌های برخط در فضای مجازی» در این همایش برگزار شد.

در این همایش برخی از استادان مرکز فردوسی شرکت داشتند و به ارائه مقاله‌های خود پرداختند. مقاله‌های ارائه شده توسط مدرسان مرکز به شرح زیر است:

۱- مقاله‌ی خانم دکتر زهرا حامدی شیروان و خانم مهشید میرشاهی با عنوان «بررسی و مقایسه کاربرد ابزارهای انسجام متن در کتاب‌های سطح پیشرفته از چهار مجموعه کتاب آموزش زبان فارسی».

۲- مقاله‌ی خانم حمیده عباس‌نژاد با عنوان «بررسی متون خواندن کتاب فارسی پیام‌وزیم بر مبنای دو رویکرد ارتباطی».

۳- مقاله‌ی خانم دکتر زهرا حامدی و خانم مهشید میرشاهی با عنوان «بررسی میزان به‌کارگیری واژگان پایه زبان فارسی در

برگزاری دومین نشست علمی بررسی مقالات همایش «واکاوی منابع آموزش فارسی»

در ادامه سلسله نشست‌های علمی مرکز فردوسی، روز دوشنبه ۱۷ آبان ماه جاری با حضور مدرسان مرکز، جلسه‌ای با موضوع بررسی مقالات همایش واکاوی منابع آموزش فارسی برگزار گردید.

در ابتدا آقای حسین نجاتیان، مدرس مرکز

همچنین دکتر حامدی و خانم میرشاهی در پژوهشی دیگر به بررسی انواع عوامل انسجام متن در متون آموزش زبان فارسی در کتاب‌های سطح پیشرفته از چهار مجموعه‌ی «فارسی بیاموزیم، آموزش فارسی به فارسی جامعه المصطفی، زبان فارسی نوشته احمد صفارمقدم و آموزش نوین زبان فارسی پرداخته‌اند. بر اساس این انگاره عوامل انسجامی در دو سطح واژگانی و دستوری در نظر گرفته شد.

در ادامه این جلسه، خانم عباس‌نژاد از مدرسان مرکز، به بررسی متون خواندن کتاب فارسی بیاموزیم با رویکرد ارتباطی پرداخت. وی با اشاره به اهمیت ارتباط در امر آموزش، بر اهمیت راهبردهای ارتباطی در امر آموزش زبان فارسی تاکید کرد. در پایان مدرسان مرکز فردوسی تجربیات خود را از کلاس‌ها ارائه نمودند

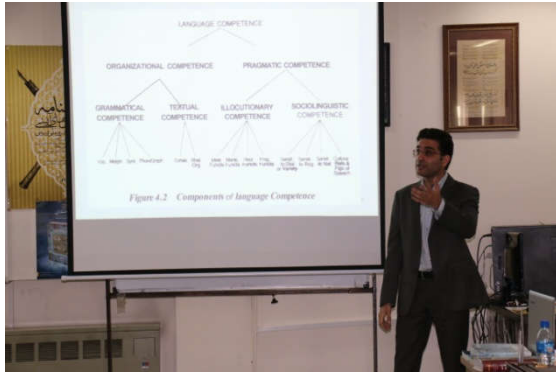
فردوسی درباره‌ی مقاله خود با عنوان «نقد کتاب دستور کاربردی زبان فارسی» توضیحاتی داد. وی با اشاره به نظم و انسجام خوب این کتاب به نقاط ضعف آن نیز پرداخت و تصریح کرد که در تدوین منابع جدید آموزشی باید به رویکردهای جدید و ارتباطی روی آورد.

در ادامه خانم جاوید، از مدرسان مرکز نیز خلاصه‌ای از مقاله‌ی خود با عنوان «بازنمایی فرهنگ در منابع آموزش زبان فارسی به غیر

را که فعالیت خود را از حدود سه ماه قبل آغاز کرده است، معرفی کرد.

یادآور می‌شود در این جلسه دکتر علیزاده، دکتر ایزانلو، دکتر کامیابی گل، دکتر استاجی، دکتر شریفی از گروه زبان شناسی دانشگاه فردوسی، دکتر چهارمحالی و آقای کاظمیان از مرکز فردوسی حضور داشتند. در پایان این جلسه مدرسان سوالات خود را در این زمینه مطرح کردند.

فناوری‌های نوین، فرصتی برای آموزش زبان فارسی

گفت و گوی روزنامه خراسان با دکتر احسان قبول، رئیس مرکز فردوسی

زبان خانه هستی است جمله مشهور فیلسوف آلمانی مارتین هایدگر (۱۸۸۹-۱۹۷۶م.) نقش بی‌بدیل زبان را در زندگی انسان نشان می‌دهد. در این مسیر، سود و زیانی که در نتیجه جهانی شدن فرهنگ نصیب هر ملتی می‌شود خواه ناخواه زبان مردمان آن کشور را متأثر خواهد کرد. آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان بی‌تردید حوزه

فارسی زبانان» را ارائه کرد. وی نیز رویکردهای فرهنگی را در امر آموزش زبان مهم برشمرد. همچنین خانم بارانی یکی دیگر از مدرسان مرکز، ضمن مقاله‌ای با عنوان «نقد کتاب فارسی شیرین است»، مزایای این کتاب را ارائه تمرین‌های دستوری به صورت تلفیقی دانست و همچنین به کاستی‌های کتاب نیز پرداخت. وی راهکار ارائه شده در این مقاله را نیز استفاده بیشتر از تصاویر و رویکردهای جدید آموزش بود.

در پایان مدرسان با ارائه راهکارها و مثال‌های بیشتر سوالات خود را در این زمینه مطرح کردند.

برگزاری نشست علمی طراحی آزمون زبان بر مبنای الگوی بکمن و پالمر

در جلسه ای که روز دوشنبه ۱۵ آذر ماه جاری با حضور جمعی از استادان گروه زبان‌شناسی دانشکده ادبیات دانشگاه مشهد و مدرسان مرکز فردوسی برگزار شد، آقای محسن رودممعینی از مدرسان مرکز توضیحاتی درباره شیوه‌های طراحی آزمون استاندارد برای غیر فارسی زبانان ارائه کرد. وی با تاکید بر این نکته که طراحی یک آزمون استاندارد می‌تواند به منابع آموزشی نیز کمک کند، دانستن استراتژی‌های آزمون را برای فارسی‌آموزان مهم دانست و همچنین یکی از موارد مهم آزمون‌سازی را اصالت آزمون و در نظر گرفتن احساسات دانست. وی همچنین در این نشست «واحد سنجش و ارزیابی» مرکز فردوسی

فرهنگ ایرانی اصیل در داخل و خارج ایران هستیم.

از یاد نبریم که زمانی صدها کرسی ایران‌شناسی در روسیه بود؛ اما امروزه یکی پس از دیگری چراغ آن‌ها دارد خاموش می‌شود و کسی نیست جای آن‌ها را پر کند. زمانی شرق‌شناسان بزرگی در زمینه‌ی ایران‌شناسی کار می‌کردند و امروز تعداد آن‌ها بسیار اندک شده است. بر این اساس باید گفت ترویج و گسترش زبان فارسی نسبت به قبل خیلی کمتر شده و کرسی‌های زبان فارسی هم روز به روز کمتر و کمتر می‌شود. حتی خارج از مرزهای ایران در کشورهای فارسی زبان مثل تاجیکستان و افغانستان. آن‌ها هم با مشکلاتی روبه رو هستند. از یک سو افغانستان زبان پشتو را به عنوان زبانی قدرتمند در کنار فارسی دری مطرح می‌کند و از سوی دیگر تاجیکستان به دلیل مشکلات سیاسی که به تازگی با ایران داشتند، روزبه‌روز حضور ایران را محدودتر کرده است. این کارها باعث کاهش انگیزه فراگیران زبان و ادبیات فارسی می‌شود. چون چشم‌اندازی برای آن‌ها وجود ندارد.

- با توجه به فعالیت چند مرکز دیگر در حوزه آموزش و ترویج زبان فارسی، به نظر چه سازوکاری می‌تواند در این مسیر تاثیرگذاری بیشتر و بازدهی حداکثری داشته باشد؟

- برای این که یک نظام آموزشی بتواند حرکت خود را ادامه دهد چند مؤلفه مهم است. اول این که به یک روش جذاب نیاز دارد و فرد بداند وقتی وارد این فرایند آموزشی می‌شود به احتمال ۹۰ درصد می‌تواند زبان مورد علاقه‌ی خود را یاد

زبان فارسی را می‌گستراند و فراگیران خارجی سفیران فرهنگی پر نفوذی برای فرهنگ و ادب این مرز و بوم خواهند بود. به این منظور با دکتر احسان قبول، استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فردوسی مشهد و رئیس مرکز آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان درباره ضرورت آموزش زبان فارسی و فرصت‌ها و تهدیدهایی که در این زمینه وجود دارد، گفت و گو کردیم.

- زبان فارسی برای این که بین زبان‌های دیگر هضم نشود یا تحت سلطه آن‌ها قرار نگیرد راهکار آن چیست و اساساً از نگاه شما چه عواملی زبان فارسی را تهدید می‌کند؟

- این تهدیدها را می‌توان از دو بعد نگریست:

۱. تهدیدهایی که فارسی زبانان را شامل می‌شود یعنی کسانی که زبان مادری‌شان فارسی است.
۲. تهدیدهایی که در راه ترویج زبان فارسی میان غیر فارسی‌زبانان به عنوان زبان دوم یا خارجی وجود دارد. بحث من بیشتر در حوزه دوم است. از آن جا که جهان در زمینه‌های مختلف به سمت جهانی شدن در حال حرکت است چه بخواهیم و چه نخواهیم هر چقدر جلوتر می‌رویم، سرعت جهانی شدن بیشتر می‌شود. جهانی شدن شاید از جهاتی مثل اقتصاد و ورزش و... خوب باشد، ولی در حوزه فرهنگ خوب نیست و باعث از بین رفتن خرده فرهنگ‌ها می‌شود.

بی تردید مهم‌ترین مظهر و تجلی فرهنگ، زبان است. در واقع زبان دریچه ورود به فرهنگ هر کشور است بنابراین در نتیجه هضم شدن خرده‌فرهنگ‌ها در دل فرهنگ کلان، زبان خرده‌فرهنگ‌ها آسیب می‌بیند. همان طور که امروزه شاهد از بین رفتن یا کم رنگ شدن

شده است. این کار باعث می‌شود افرادی که می‌خواهند به آموزش زبان فارسی هدایت شوند، با تاسیس چنین مراکزی می‌توان به انگیزه‌های سرگردان آنان سمت و سو داد و آن‌ها را جذب کرد. معتقدم یکی از فرصت‌های زبان فارسی همین است. هم اکنون چندین میلیون نفر در جهان علاقه‌مند به آموزش زبان فارسی هستند مثلاً امروزه در لبنان بیش از ۱۷ هزار نفر دارند زبان فارسی آموزش می‌بینند و این‌ها با منابع آموزشی و کتاب‌هایی که تالیف شده و برنامه‌ریزی درسی خاصی کار را پیش می‌برند. سه سال قبل وارد حوزه عراق شدیم در حالی که زبان فارسی به آن صورت در آن‌جا جولانگاهی نداشت اما با همکاری رایزنی‌های فرهنگی هم اکنون در عراق چندین هزار نفر دارند زبان فارسی می‌خوانند. همچنین وارد اقلیم کردستان شده‌ایم و تحول بزرگی در آن جا طی یک ماه اخیر ایجاد شده است. در این زمینه دو گروه و هیئت دانشگاهی به دانشگاه فردوسی آمدند و از دانشگاه صلاح الدین (بزرگ‌ترین دانشگاه اقلیم کردستان) نیز به این مرکز آمدند و از دو دانشگاه دیگر هم طی یک ماه آینده این جا خواهند آمد. در واقع می‌توان گفت امروزه از آمریکا تا ژاپن گستره‌ی آموزشی زبان فارسی است.

چه دورنمایی برای چنین فعالیت‌هایی متصور هستید و چه نهادهایی می‌توانند در این زمینه تاثیرگذار باشند؟

در این هشت سال که به طور تخصصی و عملیاتی، بحث آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان مطرح شده است از لحاظ کمی بیش از ۱۰۰ هزار نفر که زبان فارسی را نمی‌دانستند اکنون زبان فارسی را آموخته‌اند. این عدد خیلی

بگیرد. دوم کتاب‌هایی به‌روز است که او از رهگذر مطالعه این کتاب‌ها هم با ایران آشنا شود و هم با کشور خودش ارتباطاتی ایجاد کند و هم با مسائل جهانی آشنا شود. سوم این که استادانی باشند که بتوانند نوعی تعامل سازنده اخلاق‌مدار و فراگیر برقرار کنند. از سوی دیگر این نظام آموزشی باید دارای فرایند اقتصادی و مالی سودمندی باشد تا بخش‌های کلان‌تر نگاه مثبتی به آن مرکز داشته باشند. این تجربه را می‌توان در کشور لبنان به‌خوبی دید که در چند سال اخیر پس از فعالیت‌هایی که انجام شد بیش از ۱۵ هزار دانش‌آموز، زبان فارسی می‌خوانند و ۱۰۰ معلم به آن‌ها زبان فارسی می‌آموزند. همچنین در دانشگاه لبنان مقطع کارشناسی زبان و ادبیات فارسی راه‌اندازی شد و در دانشگاه «روح القدس» لبنان برای نخستین برای کرسی زبان و ادبیات فارسی ایجاد شد. علاوه بر این در دانشگاه سن ژوزف بعد از مرحوم خانلری دوباره کرسی زبان و ادبیات فارسی احیا شد. این تجربیاتی بود که قاعده‌مند شد و آن را به دانشگاه فردوسی انتقال دادیم.

مواد و ابزار نوین آموزش چقدر در این زمینه اهمیت دارد و چه کشورهایی را مدنظر دارید؟

اهمیت این ابزار به قدری است که دو سال است که مشغول تولید نرم افزارهای نو، اپلیکیشن‌های به‌روز زبان فارسی و فیلم‌های آموزشی هستیم که البته به هزینه‌های سنگینی نیاز دارد. اما به گمانم نتیجه این کارها باعث خواهد شد که یک درجه سطح آموزش زبان فارسی ارتقا پیدا کند. همچنین در فضای مجازی وب‌گاهی است که به زبان‌های مختلف طراحی

خارجی در کشور خودمان و سایر نقاط جهان را می‌بینیم که با کمترین میزان اشتراک فرهنگی و پذیرش از سوی جامعه هدف، با برنامه‌ریزی هوشمندانه توانسته‌اند علاوه بر گسترش خودشان، به نوعی جزء لاینفک سیستم‌های آموزشی آن‌ها قرار بگیرند. با این حال علی‌رغم اشتراکات بالا و بی‌نظیر فرهنگی و قومی که با برخی کشورها داریم، نتوانسته‌ایم آن‌طور که باید در این زمینه موفق باشیم. در بخش‌های ابزاری و امکانات زیرساختی و در مقایسه با سایر مؤسسات موفق در جهان تقریباً عقبیم و کاری نکرده‌ایم و نیز مکانیزم‌های ورود به این حوزه همچنان برای ما مغفول مانده است. به بهانه روز شعر و ادب پارسی، گفت‌وگویی با دکتر احسان قبول رئیس مرکز بین‌المللی آموزش زبان فارسی دانشگاه فردوسی مشهد داشته‌ایم، که بزرگ‌ترین مرکز آموزش زبان فارسی در جهان به شمار می‌رود.

می‌خواهم نگاه توسعه‌ای به زبان و ادبیات فارسی داشته باشیم. به طور طبیعی اولین تصور ما اشتراکات زبانی ما با کشورهای همسایه مثل افغانستان است. با توجه به تأکیدات فراوانی که درباره اشتراکات دو ملت ایران و افغانستان وجود دارد، وضعیت زبان فارسی در این کشور چگونه است؟

باید گفت در کشور افغانستان در کنار زبان پشتو زبان فارسی هم به عنوان زبان رسمی محسوب می‌شود. یعنی در کشور افغانستان دو زبان رسمی وجود دارد؛ زبان پشتو و زبان فارسی. در افغانستان بر اساس اخبار و اطلاعات و گزارش‌های موجود وضعیت خوبی نداریم، زبان پشتو بر زبان فارسی غلبه دارد و حتی می‌شود

قابل توجه است و سال به سال هم بیشتر می‌شود. در سال ۹۲، در مرکز فردوسی تعداد زبان آموزان ۱۲۴ نفر بود. سال گذشته افزون بر ۷۰۰ نفر بود و امسال بیش از ۱۰۰۰ نفر خواهد رسید. بنابراین اولین دورنمایی که داریم این است که تعداد فراگیران زبان فارسی چه در داخل و چه در خارج کشور افزایش یابد. در برخی کشورها که دارای پیشینه مشترک تاریخی فرهنگی هستیم، می‌توانیم زبان فارسی را برای آن‌ها به زبان دوم تبدیل کنیم مانند کشور ارمنستان، آذربایجان، پاکستان، هندوستان و... نکته مهم‌تر این که از رهگذر گسترش زبان فارسی میان فراگیران عملاً فرهنگ انسانی اخلاقی ایران اسلامی را ترویج کنیم.

برای انجام چنین کار عظیمی همسوترین نهادی که راه‌گشای مشکلات ماست وزارت علوم است به‌ویژه همکاری بین‌المللی آن که راه را برای تعامل با دیگر دانشگاه‌ها باز می‌کند. از دیگر سو وزارت خارجه، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و نهادهای امنیتی کشور هم زمینه را باید آماده کنند تا افراد کشورهای مختلف بتوانند وارد کشور شوند و با کمترین مشکلات روایت خود را دریافت کنند و نیز در تمديد آن مشکلی پیش نیاید

مصاحبه رئیس مرکز فردوسی با روزنامه

شهر آرا

توسعه و ترویج زبان و ادب فارسی در گذر زمان همواره با چالش‌هایی روبه‌رو بوده است. امروزه قدرت سایر مؤسسات و نهادهای آموزش زبان

زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه‌های بزرگ و مهم و حتی کوچک‌تر مثل کشور افغانستان حمایت شود. به این معنا که در کشور افغانستان در هر دانشگاه بزرگی که زبان انگلیسی تدریس می‌شود، رشته زبان و ادبیات فارسی نیز در آنجا وجود داشته باشد. لذا باید نهادهای متولی از این حوزه حمایت کنند. اما متأسفانه ما شاهد هستیم که این نهادها و بنیادها مثل «بنیاد سعدی» دغدغه این مسئله را ندارند.

این وضعیت باعث می‌شود فرصت‌ها از بین برود. در منابع غیررسمی گاهی بحث ایجاد دوگانگی بین زبان فارسی و پشتو را می‌شنویم. یعنی میل زبان فارسی از نقطه اشتراک به نقطه افتراق.

واقعیت این است که در این رابطه اطلاع دقیقی ندارم، ولیکن متأسفانه یک بحث فرهنگی و تا حدی مسئله‌ای علمی است که ما می‌بینیم زبان فارسی و پشتو را تبدیل به نمادی برای تفرقه می‌کنند. در حالی که زبان پشتو به مانند زبان فارسی و اردو دو خواهر هستند، به دلیل اینکه کاملاً با هم مرتبطند؛ اما قطعاً آن تاریخ و پیشینه‌ای که زبان فارسی دارد و آن شاهکارهای

گفت در مقایسه با زبان فارسی اولویت دارد و به سرعت در این کشور در حال توسعه است و زبان فارسی در کشور افغانستان «حالش خوب نیست» و نیاز به توجه و مداوا دارد.

- توضیح بدهید چرا حال زبان فارسی در افغانستان خوب نیست؛ چه زمینه‌هایی باعث شده ما در افغانستان علی‌رغم اشتراکات فراوان نتوانیم حضور خوبی در این حوزه داشته باشیم؟

- ببینید مسئله خیلی مهم در این رابطه این است که در مدارس و در نظام آموزشی افغانستان این امکان وجود داشته باشد که همه افغان‌ها زبان فارسی را به عنوان یک زبان رسمی بخوانند. زبان فارسی این قابلیت را دارد که در آنجا زبان علم و دانش باشد، یعنی ما در ایران تمام دروس حتی ریاضیات و علوم هم به زبان فارسی است، در دانشگاه‌ها هم در رشته‌های مختلف پزشکی و مهندسی و علوم باز هم به زبان فارسی آموخته می‌شود و بنابراین اولین بحث این است که قابلیت زبان فارسی باید برای مسئولان آموزش و پرورش و مسئولان وزارت علوم کشور افغانستان

تبیین شود که این زبان فارسی، زبان علم و دانش است. درحالی که این قابلیت برای زبان پشتو در مقام مقایسه وجود ندارد. منابع علمی آن‌ها هم می‌تواند همین منابع علمی دانشگاه‌ها و مدارس ایران باشد. نکته دوم اینکه باید از تأسیس کرسی‌های

- قاعدتا نباید توسعه زبان و ادبیات فارسی در تاجیکستان که اتفاقا زبان رسمی آن کشور هم هست، با موانع سیاسی همراه باشد؟

- ببینید، در تاجیکستان بحث بر سر این است که با توجه به سیاست‌های دولت مرکزی آن کشور، باید بدانیم که از چه راهی می‌توانیم ورود کنیم. طبیعتا پیشینه تاریخی و فرهنگی و ادبی ما با کشور تاجیکستان بستر کاملا مناسبی است که ما بتوانیم فعالیت‌هایمان را توسعه بدهیم. توسعه و قوام روز افزون زبان فارسی در کشور تاجیکستان و آشنایی آن‌ها با شاهکارهای ادب پارسی بسیار حائز اهمیت است. چون متاسفانه در کشور تاجیکستان بیشتر با ادبیات کلاسیک و شاعران کلاسیک ما آشنا هستند. معرفی شاعران و نویسندگان ادبیات معاصر ما خودش می‌تواند هم به پیشرفت ادبیات تاجیکی کمک کند و هم تعاملات زبانی و ادبی کشور ما با تاجیکستان را ارتقا بدهد.

- یکی از نمودهای زبان فارسی در کشور پاکستان است که اتفاقا در آنجا هم اشتراکات خوبی داریم. روند توسعه و نیز ترویج زبان فارسی در آن منطقه چگونه است؟

- ببینید مردم شبه قاره و پاکستان و مشخصا اردو زبانان پاکستان از گذشته، علقه تاریخی و فرهنگی و اعتقادات عمیق فرهنگی به ایران و مردم ایران دارند و این مسئله از گذشته و از هنگامی که از کشور هندوستان جدا شدند، وجود داشته است و بزرگ‌ترین شخصیت‌های آن‌ها کسانی بودند که یا با فرهنگ ایرانی آشنایی کاملی داشته‌اند مثل «جواهر لعل نهرو» که از

ادبی موجود در زبان فارسی و آن قابلیت ارتباط دانش و علمی که زبان فارسی در خود دارد، در زبان پشتو وجود ندارد و این مسئله از وجه علمی مورد نظر است.

- یکی دیگر از کشورهایی که به لحاظ زبانی کاملا مشترک هستیم، تاجیکستان است. وضعیت کیفی حضور ما در آن کشور به چه صورت است؟

- زبان در کشور تاجیکستان، زبان فارسی است، اما خط آن‌ها فارسی نیست. ببینید در تاجیکستان زبان فارسی را به خط سیریلیک یا در اصطلاح روسی می‌نویسند، لذا آن‌ها زبان‌شان فارسی است اما زبان خواندن و نوشتن‌شان روسی است که آن هم با نرم‌افزارها و ابزارهایی که طراحی شده افراد می‌توانند ظرف مدت ۵۰ ساعت خط فارسی را یاد بگیرند و بتوانند منابع مختلف را بررسی کنند. اما با فعالیت‌ها و رایزنی‌هایی که دوستان فرهنگی ما در تاجیکستان داشته‌اند و برنامه‌هایی که خود وزارت آموزش و پرورش تاجیکستان داشته، آن‌ها با خط فارسی هم کم‌کم آشنایی پیدا می‌کنند. اما با این حال در کشور تاجیکستان هم بنا بر یک سری ملاحظات سیاسی که نسبت به ایران وجود دارد، متاسفانه ما جولانگاه چندانی برای توسعه زبان فارسی در آنجا نداریم؛ چرا که آن‌ها مایلند خودشان درباره زبان فارسی به هر نحوی که خودشان می‌دانند وارد عمل بشوند.

- اگر بخواهیم مقایسه‌ای بین زبان فارسی و یکی دیگر از زبان‌های رایج منطقه و حتی جهان داشته باشیم، به نظر شما نمونه‌های موفق چه کاری انجام داده‌اند که ما نکرده‌ایم؟

- من برای شما این وضعیت را با زبان ترکی مقایسه می‌کنم. زبان ترکی و روند توسعه زبان ترکی بسیار سریع‌تر، عمیق‌تر و دقیق‌تر نسبت به زبان فارسی بوده است. خوب دقت کنید به عرض بنده، به دلیل این که آن‌ها نهادی به نام نهاد «یونس امره» با این شاخصه‌ها دارند؛ اول این نهاد صرفاً نهادی علمی و دانشگاهی است و هیچ انگ دیگری با خود نداشته و دوم این که بودجه و اعتبارات خوبی برای توسعه کارشان تخصیص داده‌اند و سوم این که این کار به دست افراد صاحب‌فکر، صاحب تخصص و اندیشمندان این حوزه سپرده شده است. پس مسئولانی که می‌خواهند در قسمت توسعه زبان فارسی وارد شوند باید افرادی باشند که هم صاحب فکر و ایده باشند و هم قدرت مدیریتی و هم قدرت تخصصی و علمی را داشته باشند که خب ما متأسفانه این را کمتر شاهدیم. نکته محوری دیگر اینکه باید بدانیم در هر فضا و منطقه‌ای با چه گفتمانی می‌توانیم وارد بشویم و برای هر قسمت از مناطق چه بعدی از زبان فارسی را می‌توان در نظر داشت و به فکر توسعه آن بود؟ از زبان و از آن قسمت مناسب‌تر باید استفاده شود. این‌ها نیازمند برنامه‌ریزی‌های دقیق است. نکته دیگر اینکه می‌باید این مراکز از نظر مالی هم حمایت بشوند و امر توسعه زبان فارسی در سطح کلان به عنوان مقوله‌ای بنیادین باشد و نه به عنوان مسئله‌ای دست دوم و فانتزی. بر عکس باید اولویت اول باشد و مسئولان اجرایی نظام هم با

هندوستان است یا اینکه اصلاً خودشان استاد زبان فارسی بوده‌اند مثل «اقبال لاهوری».

با این حال به تبع سایر کشورها که زبان رسمی‌شان فارسی است ما در این کشور هم وضعیت خوبی را نداریم. معاون بنده جناب آقای دکتر کاظمیان ۱۵ ماه در دانشگاه «پنجاب» از سوی مرکز ما زبان فارسی را تدریس می‌کردند و الان که ایشان برگشته‌اند، هنوز کسی جای ایشان نرفته و طبق صحبت‌های ایشان گروه‌های زبان و ادبیات فارسی محدود هم شده‌اند.

- شما اصلی‌ترین علت این مشکل را در چه می‌بینید؟

- بخشی از این مسئله برمی‌گردد به این که فارغ‌التحصیلان زبان و ادبیات فارسی بازار کار مناسبی در کشور پاکستان ندارند. در حالی که ما باید با این کشورها که ارتباطات اقتصادی و فرهنگی قابل قبولی داریم، برای توسعه کارآفرینی فارغ‌التحصیلان رشته زبان و ادبیات فارسی دانشگاه‌های پاکستان در حوزه‌های مختلف ترجمه و روابط عمومی و ارتباطات و... استفاده کنیم.

بنابراین آنجا مقداری بحث فراتر از این حرف‌هاست و باید تصمیم کلان‌تری گرفته شود که چطور برای فارغ‌التحصیلان رشته زبان و ادبیات فارسی در کشور پاکستان و در کشورهای دیگر به کارآفرینی آن‌ها توجه داشته باشیم که باید با ارتباط با وزارتخانه‌های مرتبط اعم از وزارت امور خارجه و دیگر مجموعه‌ها تا حدی این مشکل را کمتر کنیم.

چهارم حاضر در آنجا، به زبان فارسی دیگر تسلطی ندارند و حتی در داخل خانواده‌هایشان به زبان کشورهایی که در آنجا زندگی می‌کنند ارتباطات خودشان را برقرار می‌کنند.

- عملکرد بنیاد سعدی را در خصوص اشاعه و ترویج زبان و ادبیات فارسی چطور ارزیابی می‌کنید؟

- بنده به اتفاق همکاران خودم که بزرگ‌ترین مرکز آموزش زبان فارسی در کشور را اداره می‌کنیم، می‌گوییم که این روند فعالیت‌های بنیاد متأسفانه محدودتر هم شده است. اعتقاد من این است که بنیاد سعدی می‌باید عملاً در وزارت علوم قرار بگیرد. به دلیل این‌که این بنیاد جدا از وزارت علوم است و با توجه به شخصیت‌هایی که در آنجا هستند، ممکن است برخی از کشورها برداشت سیاسی‌کاری از این بنیاد کنند و بگویند که ایران به واسطه این بنیاد حرکات سیاسی را می‌خواهد انجام دهد. در حالی‌که اگر این بنیاد در وزارت علوم وجود داشته باشد و وزارت علوم رأساً متولی توسعه زبان فارسی در خارج از کشور شود؛ چون اساساً بحث علمی می‌شود، بحث فرهنگی می‌شود، بحث صورت دانش به خودش می‌گیرد، حساسیت کشورهای دیگر هم درباره فعالیت‌هایی از این قبیل کمتر خواهد شد.

- توسعه و ترویج کرسی‌های زبان و ادبیات فارسی در مراکز علمی به نظرم در حوزه وزارت علوم تعریف می‌شود. یعنی در حال حاضر بنیاد سعدی این کار را انجام می‌دهد؟
- بله، این همان مشکلاتی است که می‌توانم بگویم در حقیقت بنیاد سعدی برای امر توسعه زبان

این دید به مسئله نگاه کنند. نهادهای و بنیادهای موفق، این عوامل را در کنار همدیگر داشته‌اند. همین مرکز آموزش زبان فارسی دانشگاه فردوسی یک الگو در کشور است که الان بزرگ‌ترین مرکز آموزش زبان فارسی در کشور و در جهان است؛ چراکه حمایت‌های خوبی از این مرکز در سطح مدیریت دانشگاه و نیز وزارتخانه انجام شد و الان در این مرکز سالیانه بیش از ۷۰۰ نفر از سراسر جهان به آموزش زبان فارسی مشغول هستند و بیست هزار فارسی‌آموز در خارج کشور زیر نظر و طبق برنامه درسی ما آموزش زبان فارسی می‌بینند.

- چه مجموعه و سازمانی به طور مشخص متولی توسعه زبان فارسی در خارج از کشور است؟

- آن چیزی که الان در شورای عالی انقلاب فرهنگی مشخص شده «بنیاد سعدی» است که متولی توسعه زبان فارسی در خارج از کشور قلمداد می‌شود. اما متأسفانه بعد از گذشت چهار سال از عمر این بنیاد، نشان داده شده که هیچ اتفاق خاصی در توسعه زبان فارسی در خارج از کشور شکل نگرفته است.

بینید الان در برخی مناطق دیگر هم به صورت پراکنده و منطقه‌ای زبان فارسی تدریس می‌شود؛ مثل بخش‌هایی از آسیای میانه یا کشور پاکستان، برای این هم روند خوبی شاهد نیستیم و شاهد محدود شدن حوزه‌های منطقه‌ای زبان فارسی هستیم. اگر به فکر توسعه و ترویج زبان فارسی باشیم باید به این‌ها نگاه کنیم. در کشورهای خارجی هم که مثل کشورهای اروپایی و آمریکایی که بعضاً نسل‌های سوم و چهارم ایرانی‌ها آنجا هستند، شاهد این هستیم که حتی ایرانیان نسل

مواجه می‌شویم؛ چراکه در آنجا تازه متوجه می‌شوید با چه کاستی‌هایی مواجه هستید. قطعاً در آنجا با ابزارهای کمی مواجه هستیم.

واقعیت این است که ما خیلی از مؤسسات بزرگ آموزش زبان مثل «آیلتس» و «تافل» عقب افتادیم. حرف و سخن بر سر این است که اگر ما قائل به توسعه زبان فارسی باشیم که هستیم، این ابزار و بسترهایی که در اختیار داریم به هیچ وجه متناسب با آنچه که باید باشد، نیست. در حال حاضر کشورهایی از فرسنگ‌ها دورتر و بدون کوچک‌ترین وجه اشتراک فرهنگی، کیلومترها این طرف می‌آیند و برای ترویج زبان خودشان برنامه‌ریزی دقیق و هزینه می‌کنند و اتفاقاً موفق هم می‌شوند. اما ما در کنار گوش خودمان با بالاترین اشتراکات فرهنگی موجود نمی‌توانیم عرصه را به نفع زبان مادری‌مان رقم بزنیم. این برای هر اهل تفکر و پژوهشگری جای سؤال و ابهام دارد. آن‌ها در حال حاضر پیشرفته‌ترین امکانات علمی و سمعی و بصری را در خدمت توسعه زبان خودشان گرفته‌اند تا بتوانند به وسیله آن زبان خودشان را به راحتی انتقال دهند.

ما باید بیاییم و دور یک میز بنشینیم و گفت‌وگو کنیم که از چه روشی برای توسعه زیرساخت‌های زبان فارسی نه در کشورهای دور و بیگانه که در همسایگی خودمان استفاده کرده‌ایم؟ سایر مؤسسات امروز نه روی آموزش زبان که روی ارائه پیام مورد نظر با فرهنگ خودشان برای تغییر ذائقه و الگوهای جوامع کار کرده و می‌کنند تا بدانند چه محتوایی می‌تواند ضمن در خدمت آموزش بودن، به الگوسازی و رفتارسازی افراد سایر جوامع را منجر شود. در باب زبان فارسی و

فارسی ایجاد کرده که هنوز مشخص نیست این کار به وزارت علوم مرتبط است یا به بنیاد سعدی؛ باید یک نهاد و یک مرجع مسئولیت این را بپذیرد که بی‌شک این نهاد به نظر من وزارت علوم می‌تواند باشد.

ضرورت نگاه منظومه‌ای

به ترویج زبان فارسی

متأسفانه برای ترویج زبان فارسی آن‌طور که شایسته‌ی ظرفیت وجودی این زبان باشد، کار نشده است. باید به این مسئله توجه کنیم که از دو طریق توسعه زبان فارسی را می‌توانیم پیگیری کنیم.

اول درون مرزها و دوم در خارج از مرزهای سرزمین‌مان. زمانی که داخل کشور هستیم و به فکر اندیشه‌ای برای ترویج و توسعه زبان، بحث‌های مختلفی را مطرح می‌کنیم. اما به‌کل توسعه زبان و ادب پارسی در خارج از کشور با داخل متفاوت است.

زمانی که آنجا باشی و سینه‌سوخته زبان مادری، فشار محیط و نبود ابزار و امکانات اولین چیزی است که تو را در تنگنا قرار خواهد داد. در حالتی که ما آموزش زبان فارسی را برای افراد خارجی در داخل کشور داشته باشیم، به دلیل این‌که افراد در محیط قرار دارند راحت‌تر زبان فارسی را یاد می‌گیرند و شما هم تصور می‌کنید وضعیت آموزش خوب است؛ اما زمانی که در خارج کشور امر توسعه زبان فارسی را پی‌گیری کنیم با مشکل

توسعه زبان فارسی و پایتخت فرهنگی جهان اسلام

آیا انتخاب شهر مقدس مشهد به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام شرایطی برای معرفی و پرداختن به زبان فارسی مهیا خواهد ساخت:

مدتها تبلیغاتی را در سطح شهر می‌دیدم، مبنی بر اینکه شهر مقدس مشهد در سال ۲۰۱۷ میلادی به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام انتخاب شده است، با دیدن این آگهی و خبرها به این فکر افتادم که یک پایتخت فرهنگی جهانی چه ویژگی‌های دارد و چه بخش‌هایی را در دل خود جای داده است؟

به قطع و یقین زبان فارسی به عنوان یکی از زوایا و دروازه‌های ورود به مقوله پایتخت فرهنگی جهان اسلام می‌توانست حائز اهمیت باشد.

بنابراین طرحی تحت عنوان «آمایش آموزش زبان

فارسی در سرزمین خورشید در سال ۲۰۱۷» آماده شد. تا با استفاده از زبان فصیح فارسی به معرفی پایتخت فرهنگی جهان اسلام و محل تبلور و زادگاه زبان فارسی یعنی خراسان بزرگ و زوایای مختلف آن پرداخته شود.

پتانسیل‌های این زبان حرف بسیار است، اما مغفول ماندن آن دوچندان دل انسان را آزرده می‌کند.

سایر مؤسسات قوی و الگو، امروزه برای تمام شئون زبان تحت آموزش خودشان برنامه‌ریزی‌های دقیق و پیگیری‌های مناسبی دارند. توجه به ظرفیت نیازها و ایجاد نیاز برای هر زبان‌آموزی پیش مقدمه، ترویج و توسعه زبان می‌تواند باشد. ما کی و کجا به این پیش نیازها توجه داشته‌ایم؟ می‌دانیم که توسعه زبان روسی یا چینی بدون ایجاد این نیاز و این ذائقه در مخاطب تحقق نخواهد یافت.

حال چگونه می‌توانیم در وادی توسعه زبان فارسی سخن برانیم و برنامه بریزیم و این نیاز را در نظر بگیریم؟ مؤسسات راهبردی‌تری در دنیای امروز وجود دارند که سه فرایند قبل، حین و بعد از آموزش زبان را در نظر می‌گیرند و حتی برای بعد از آموزش زبان هم تدابیری دارند که امروز آن‌ها را می‌بینیم.

منظومه‌ای دیدن، برای ترویج و توسعه زبان فارسی حلقه مفقوده‌ای است که اگر بخواهیم صرفاً به آن مقطعی نگاه کنیم به مطلوب نمی‌رسیم.

مصاحبه با آقای کاظمیان مدرس اعزامی
مرکز آموزش زبان فارسی به غیر فارسی
زبانان دانشگاه فردوسی مشهد به دانشگاه
پنجاب در شهر لاهور پاکستان

و ... و برخی نیز بر اثر همراهی، مانند همراهی با شریعت اسلام پدید آمده است.

البته افراد دیگری نیز مانند «پوشکین» در روسیه، «گونه» در آلمان و دیگر افراد محقق نیز متوجه ظرفیتی در زبان فارسی شدند ظرفیتی که امکان نمایش لایه‌های پنهان وجود انسان را دارد.

حرف پایانی؛

زبان فارسی زبانی با مقیاس جهانی است، بر ماست تا ظرفیت‌های بی شمار آن را برای علاقه مندان و اهل فرهنگ، هنر و ادب روشن سازیم و این وظیفه بسیار خطیر و دشواری است که نیازمند برنامه ریزی، داشتن علم روز، و عشق و علاقه فراوان است.

لطفا نمونه هایی از اندیشه جهانی زبان و فرهنگ فارسی را در میان غیر ایرانیان بیان کنید؟

می دانید که من به عنوان مدرس زبان فارسی مدتی در شهر لاهور در کشور پاکستان حضور داشتم، این حضور با نگاهی تازه به علامه محمد اقبال همراه بود، همه با علامه اقبال آشنا هستند و به ویژه در پاکستان ایشان را در حد پرستش دوست دارند.

می دانید که تحصیلات تکمیلی ایشان در برلین و تحت عنوان سیر تحول فلسفه در ایران به عنوان پایان نامه بوده است، این پژوهش گسترده که با آشنایی این مرد بزرگ با مولانا جلال الدین بلخی همراه است، ایشان را با ظرفیت‌های زبان فارسی به عنوان یک محقق آشنا می‌کند. بعد زمانی که این آدم به یک بلوغ درونی می‌رسد برای بیان مطالب درونی خودش هیچ زبانی را بهتر از زبان فارسی برای بیان پیدا نمی‌کند؛ این در حالی است که ایشان به زبان عربی، آلمانی، انگلیسی و اردو آشنایی و تسلط کاملی دارد، ولی در این میان برای این که مکنونات قلبی خودش را به دیگران نشان بدهد، زبان فارسی را انتخاب می‌کند. دفاتر شعر ایشان به زبان فارسی از نمونه های برجسته علاقه منمدی به زبان فارسی از سوی غیر ایرانیان است.

لذا این یک ظرفیت برای زبان فارسی است که در طول تاریخ ایجاد شده و مربوط به امروز و دیروز نیست، بخشی از این ظرفیت‌ها را خودمان ساخته‌ایم و بخشی تحمیلی بوده مثل حمله مغول

موقعیت زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه‌های امریکا

منبع: آموزش زبان فارسی: مشکلات و راهکارها
نویسنده محسن سلیمانی

در دهه سوم قرن بیستم بود که طرح توسعه تحقیق و تدریس در رشته علوم انسانی در ایالات متحده امریکا ریخته شد و تا پایان جنگ دوم، امریکا در این زمینه پیشرفت‌های زیادی کرد. به‌طور مشخص‌تر و در زمینه ایران شناسی و مطالعات مربوط به ایران باید گفت که این برنامه‌ها در ایالات متحده امریکا قبل از جنگ دوم جهانی منحصر به چند دانشگاه بود و به‌طور کلی به مطالعات مذهبی بستگی داشت. بعد از جنگ علاقه بیشتری به این برنامه‌ها مخصوصاً به زبان فارسی و تمدن ایران نشان داده شد. لایحه کنگره در سال ۱۹۵۸ مربوط به تعلیم و تربیت عمومی، با در اختیار گذاردن اعتبارات مالی در وزارت آموزش و پرورش و توسعه ایران شناسی و دیگر مطالعات مربوط به کشورهای خاورمیانه و نزدیک شد و در نتیجه، این برنامه‌ها به‌سرعت در سراسر امریکا گسترش یافت. چندی بعد بنیاد فورد با پرداخت کمک‌های بلاعوض به استادان و دانشجویان علاقه‌مند به این مطالعات، از این برنامه‌ها پشتیبانی کرد. از سال ۱۹۵۸ تاکنون

کمک‌های مالی وزارت آموزش و پرورش امریکا برای نگهداری و اداره مراکز تدریس و تحقیق در زمینه این مطالعات، پرداخت حقوق کادر آموزشی این برنامه‌ها، هزینه‌های تحصیلی دانشجویان، تشکیل کلاس‌های تابستانی، مسافرت‌ها و خرید لوازم آموزشی مربوطه به مصرف رسیده است.

در سال ۱۹۶۷ پیشرفت زیاد دیگری در اجرای این برنامه‌ها مشاهده شد. بدین طریق که از یک طرف کادر متخصص جدید در این برنامه‌ها که با کمک مالی وزارت آموزش و پرورش امریکا تربیت شده بود به گروه استادان موجود در این برنامه‌ها پیوست و از طرف دیگر تعداد دانشجویان در برنامه‌های لیسانس و فوق لیسانس که به‌طور مستقیم و غیر مستقیم به مطالعه در زمینه ایران شناسی اشتغال داشتند به‌سرعت رو به افزایش گذاشت و تا پایان سال ۱۹۷۰ به حد اعلائی خود رسید. به دنبال مهاجرت گروه کثیری از پژوهشگران و اساتید خارجی به امریکا، عده‌ای از متخصصان در رشته شرق شناسی نیز از ممالک مختلف به این سرزمین روی آوردند و به جمع مهاجران قبلی پیوستند. برای نمونه می‌توان از:

M. Dresden Richard, Ettinghausen,
Hamilton Gibb, O. Grabar, G.E. von
Grunebaum, Hoening, G.
Lenczowski, J.Schacht

و در این اواخر از Bernard Lewis نام برد. نمایندگان ایران را در این مجمع افرادی مانند امین بنانی، حافظ فرمانفرمایان، علی جزایری، خسرو مستوفی، روح الله رضائی و احسان یارشاطر تشکیل می‌دهند. وجود پژوهشگران ایرانی در ایالات متحده امریکا و شرکت آنها در برنامه‌های تحقیقاتی و آموزشی شرق شناسی نه

است. وزارت آموزش و پرورش امریکا در این سال‌ها به تدریج در حال کاهش دادن پشتیبانی مالی خود از این برنامه‌ها بوده است و متأسفانه چنین وضعی، مصادف با بالا رفتن سریع مخارج تحصیل در دانشگاه‌های امریکا و به طور کلی بالا رفتن سطح زندگی در کشور در این اواخر است. در حال حاضر شهریه یک سال تحصیل در دانشگاه‌های امریکا به طور متوسط ۲۵۰۰۰ دلار است و جای تأسف است که کمک‌های مالی زیادی به دانشجویان نمی‌شود تا باری از روی دوش آن‌ها برداشته شود. تعداد دانشجویان در برنامه‌های مربوط به مطالعات ایران رو به کاهش گذاشته است و در این اواخر عده کثیری از استادان متخصص و علاقه‌مند به این رشته‌ها برای حفظ سمت استادی خود، خود را برای تدریس در رشته‌هایی که ربطی به مطالعات در زمینه ایران ندارد، آماده می‌کنند. قبل از پرداختن به پیشنهادها و راه‌هایی که شاید بتواند بعضی از این مسایل را حل کند، باید توضیح مختصری درباره ساختمان و تشکیلات مربوط به ایران شناسی در ایالات متحده امریکا بدهم. در اینجا تفکیک بین دو عبارت یعنی ایران شناسی و مطالعات مربوط به ایران از هم، لازم و مهم است. هسته مرکزی ایران شناسی در امریکا عبارت است از:

۱- زبان فارسی

۲- ادبیات فارسی

۳- تمدن و فرهنگ ایرانی

۴- مطالعات اسلامی

تنها سبب توسعه و پیشرفت مطالعات مربوط به ایران شده بلکه روش تحقیق و تدریس قدیمی اروپاییان را در مطالعات مذکور تغییر داده است. این تغییرات در رشته‌های مردم‌شناسی، زبان‌شناسی، موسیقی محلی، ادبیات تطبیقی و علوم سیاسی بسیار آشکار است.

رشد سریع مطالعات مربوط به خاورمیانه مخصوصاً در ایالات متحده امریکا، نسل جدید و تربیت شده‌ای از محققان رشته‌های شرق شناسی را جانشین ایران شناسان قدیمی کرده و با پیشرفت‌های کنونی در این زمینه‌ها که صرفاً نتیجه کاوش‌های مداوم علمی است، امریکا به مرکز مهم مطالعات مربوط به ایران تبدیل شده است.

البته در ۱۵ سال گذشته این مطالعات و تحقیقات در امریکا، سیر نزولی داشته است به خصوص به دلیل روابط خاص سیاسی میان دو کشور ایران و امریکا و نیز این نکته که امریکایی‌ها معمولاً می‌خواهند به آنچه یاد می‌گیرند عمل کنند. به علاوه در این زمینه مشکلاتی وجود داشته است. مثلاً این که اتباع امریکا به سادگی نمی‌توانند به ایران مسافرت کنند و در آنجا کار یا تحقیق کنند. سال ۱۹۷۶ در سفری که به ایران داشتم در خیابانی در تهران، یکی از دانشجویانم را دیدم و ایشان مرا به شام دعوت کردند. وقتی وارد خانه‌شان شدم چهار دانشجوی دیگرم را هم در خانه دیدم. این مثال را زدم که نشان دهم در صورت وجود شرایط مناسب، بسیاری با علاقه از فرصت سفر به ایران استفاده خواهند کرد. در سال‌های اخیر به دلیل مشکلات سیاسی و اقتصادی و تأثیرات آن روی آموزش و پرورش، پیشرفت زیاد مطالعات و آینده آن به خطر افتاده

تعلیم و تربیت، روزنامه نگاری و بهداشت عمومی که علاقه حرفه ای آنها را متوجه ایران و دیگر کشورهای خاورمیانه و نزدیک کرده است، در فعالیت های این مراکز شرکت می کنند. مراکز مطالعات خاورمیانه و نزدیک این مراکز اداری و آموزشی هستند. مسؤولیت آنها در توسعه دادن و هماهنگ کردن امور تحقیقاتی، برنامه های آموزشی و معرفی و ارائه آنها به دانشجویان و محققان در داخل و خارج از محیط دانشگاه هاست.

مراکز مطالعات خاورمیانه در ایالات متحده امریکا به دو کنسرسیوم شرقی و غربی تقسیم شده، بدین وسیله با هم ارتباط دارند. یکی از این کنسرسیوم ها دانشگاه های شرق و دیگری دانشگاه های غرب را زیر پوشش دارد. این کنسرسیوم ها عبارت است از: کنسرسیوم شرقی: دانشگاه هاروارد، دانشگاه نیویورک، دانشگاه پرینستون، دانشگاه ایالت میشیگان، دانشگاه ایالت پنسیلوانیا، دانشگاه جرج تاون، دانشگاه بوستون، کنسرسیوم غربی: دانشگاه پورتلند در ایالت اورگان، دانشگاه کالیفرنیا در برکلی، دانشگاه کالیفرنیا در لوس آنجلس، دانشگاه ایالت شیکاگو، دانشگاه ایالت تگزاس در شهر آستین، دانشگاه ایالت یوتا در شهر سالت لیک سیتی، دانشگاه ایالت واشنگتن در شهر سیاتل و دانشگاه ایالت آریزونا.

فعالیت دانشگاه های عضو این دو کنسرسیوم تاکنون بیشتر در تشکیل کلاس های تابستانی بوده است. این کلاس ها در طی سال های گذشته با حفظ نوبت هر سال در محلی تشکیل شده و مسؤولیت تدریس جامع و فشرده زبان های خاورمیانه و نزدیک را به عهده داشته است. نتیجه

این برنامه ها در تعدادی از دانشگاه های ایالات متحده امریکا تدریس می شود و مراکزی که آنها را به دانشجویان ارائه می دهد و معمولاً به نام های زیر خوانده می شود:

- دپارتمان زبان ها و ادبیات خاور نزدیک

- دپارتمان زبان ها و ادبیات خاورمیانه

- دپارتمان زبان ها، ادبیات و تمدن های خاورمیانه و نزدیک

در این مراکز علاوه بر زبان فارسی، زبان های عربی، ترکی و عبری نیز تدریس می شود. در دانشگاه هایی که دپارتمان یا مرکز مطالعات خاورمیانه وجود نداشته باشد زبان فارسی به ندرت تدریس می شود. مطالعات مربوط به ایران شامل رشته های زیر است:

جغرافی و زمین شناسی، علوم کتابداری، باستان شناسی، هنر و معماری، جامعه شناسی، علوم سیاسی، مردم شناسی، زبان شناسی، اقتصاد، تاریخ، حقوق، فلسفه و مذهب این رشته ها را استادان متخصص در دپارتمان های مربوطه دانشگاه ها تدریس می کنند و هماهنگ کردن دروسی که مربوط به خاورمیانه و نزدیک است زیر نظر مراکز شرق شناسی دانشگاه هاست. به این ترتیب هم دانشجویانی که در ایران مشغول مطالعه هستند می توانند از رشته مطالعات مربوط به ایران استفاده کنند و هم دانشجویان علاقه مند به مطالعات مربوط به ایران فرصت خواهند داشت که در برنامه های ایران شناسی شرکت کنند. علاوه بر رشته های مذکور، دانشجویان و استادان رشته های حقوق، اقتصاد، کشاورزی، شهرسازی،

این کلاس ها تشریک مساعی بیشتر استادان، استفاده بیشتر دانشجویان از منابع آموزشی و ازدیاد روزافزون دانشجویان بوده است. اما به طور کلی و همان طور که گفتیم وضع تحقیقات و مطالعات مربوط به ایران و زبان فارسی در ۱۵ سال گذشته سیر نزولی داشته است. راههایی که می تواند جلوی این سیر نزولی را بگیرد و تضمین کننده پیشرفت و توسعه ایران شناسی در ایالات متحده امریکا باشد، عبارت است از:

- ۱- دادن بورس‌هایی به محققان و دانشجویان برای سفر به ایران؛
- ۲- بالا بردن سطح معلومات امریکایی‌ها درباره‌ی ایران با پشتیبانی از اجرای برنامه های رادیویی، تلویزیونی، سخنرانی و تشکیل نمایشگاه.
- ۳- تشکیل کلاس‌های تابستانی در ایران برای دانشجویان امریکا؛
- ۴- اجرای برنامه‌های دید و بازدید محققان و استادان ایرانی با دانشجویان؛
- ۵- اصلاح و توسعه وسایل کمک آموزشی.

همچنین آقای مریوان؛ یکی از فارسی‌آموزان مرکز، با اشاره به برگزاری مراسم یلدا در کردستان عراق به اجرای شعرخوانی به زبان کردی و فارسی درباره شب یلدا پرداخت.

برگزاری جشن یلدا در مرکز فردوسی

روز سه شنبه ۲۹ آذر ماه جاری به همت برخی از استادان مرکز فردوسی مراسم سنتی و ایرانی شب یلدا با حضور دکتر قبول؛ رئیس مرکز فردوسی و مدرسان و فارسی‌آموزانی از ۱۴ کشور جهان در مرکز فردوسی برگزار شد. در ابتدای این مراسم دکتر قبول ضمن خیر مقدم و تبریک جشن یلدا به مدرسان و فارسی‌آموزان مرکز، در ارتباط با پیشینه‌شناسی و آداب و رسوم شب یلدا در نزد ایرانیان مطالبی را مطرح کرد و برخی از کارکردهای این آیین ایرانیان را برای افرادی از فرهنگ‌های دیگر نام برد. رئیس مرکز فردوسی حفظ و ترویج این سنت کهن و ایجاد لحظاتی خوش برای فارسی‌آموزان مرکز را از اهداف این مراسم عنوان کرد.

گزارش تصویری مراسم شب یلدا

در مرکز فردوسی

در ادامه این مراسم فارسی‌آموزان چینی به اجرای سرود به زبان چینی پرداختند و همچنین اجرای مسابقه و شعر خوانی توسط فارسی‌آموزان و اجرای موسیقی خراسانی توسط آقای شفيعی از هنرمندان خراسان، حافظ خوانی و مولودی خوانی پیامبر اسلام (ص) توسط فارسی‌آموز عراقی، از دیگر برنامه‌های این مراسم بود.

خبرنامه مرکز آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان

مصاحبه با قاسم رضوی زبان آموز انگلیسی

سید قاسم رضوی فارسی آموز انگلیسی تبار مرکز فردوسی است که در طی یک سال گذشته برای دومین بار به ایران سفر کرده است. وی اولین عامل انتخاب مشهد و مرکز فردوسی را همجواری با بارگاه مطهر رضوی اعلام می کند و یادآور می شود درست است که به خاطر تکمیل دوره آموزش زبان فارسی خود به ایران سفر کرده ام ولی انتخاب مشهد و اقامت چند ماهه در این شهر مقدس، تنها مربوط به وجود بارگاه هشتمین پیشوای شیعیان جهان است. سید قاسم رضوی، فارسی آموز مرکز آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان دانشگاه فردوسی مشهد، تبعه انگلستان و متولد سال ۱۹۹۵ لندن است. او برای دومین بار است که به منظور تکمیل زبان فارسی خود به ایران سفر کرده و هم اکنون در مرکز فردوسی مشغول آموزش زبان فارسی است. سید قاسم رضوی اصالت ایرانی دارد. مسلمان و دارای مذهب تشیع است. سید قاسم که به نیشابور، توس و شمال ایران مسافرت کرده در نظر دارد در این یکی و دوماهی که ایران است با سفر به برخی دیگر از شهرهای ایران از نزدیک با فرهنگ و آداب و رسوم مردم ایران آشنا شود. وی از این که برای آموزش زبان فارسی به مرکز فردوسی آمده، احساس رضایت و خرسندی می نماید و اظهار می کند: قبل از این که به ایران مسافرت کنم نظر دیگری در مورد کشور ایران داشتم، اما با ورود به ایران و دانشگاه فردوسی مشهد نظرم عوض شد. سید قاسم رضوی که هم اکنون دانشجوی دوره کارشناسی رشته زبان فارسی و عربی دانشگاه کمبریج می باشد برای تکمیل زبان عربی به کشورهای مصر و لبنان نیز سفر کرده است. از این فارسی آموز در مورد خانواده اش که سوال کردیم گفت: پدرم در شهر لندن به دنیا آمده و بعدها با مادرم که تازه مسلمان شده بود آشنا می شود و با هم ازدواج می کنند. مادرم بعد از روی آوردن به دین اسلام، نام زکیه را برای خود انتخاب می کند. قاسم دو برادر به نام های محسن و سجاد دارد. وی اظهار می کند: مادرش تحصیل کرده دانشگاه کمبریج می باشد و تاحدودی با زبان فارسی هم آشناست. گفتنی است این فارسی آموز دو سال قبل برای کمک به کودکان بی سرپرست عراقی به همراه تیم پزشکی که از طرف یکی از مؤسسات خیریه انگلستان عازم عراق شده بود به این کشور مسافرت نموده و کمک های بشردوستانه زیادی به همراه دیگر دوستانش به این کودکان کرده است.

گفتگو با زوج اندونزیایی مرکز فردوسی

فاطمه المعصومه و علی اکبر زوج اندونزیایی مرکز فردوسی هستند که در مهرماه جاری دوره آموزش زبان فارسی خود را شروع کردند. فاطمه دانشجوی بورسیه مقطع دکتری آماراست که دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد خود را به صورت فشرده در اندونزی سپری کرده و هم اکنون نیز قرار است پس از آموزش زبان فارسی در ایران دوره دکتری خود را شروع کند اما همسرش علی اکبر نیزهم اکنون عزم خود را برای تحصیل در رشته ریاضی جزم کرده و تصمیم دارد دوره کارشناسی ریاضی خود را شروع کند.

خودتان را معرفی کنید.

فاطمه: من فاطمه المعصومه هستم. سال ۱۹۹۴ در بندونگ اندونزی به دنیا آمدم. دین من اسلام است.

علی اکبر: در ۱۲ آگوست ۱۹۹۳ در جمبر اندونزی متولد شدم.

چطور شد که ایران را برای تحصیل انتخاب کردید؟

فاطمه: بورسیه تحصیلی از ایران گرفتم. من می خواهم نزدیک حرم امام رضاع (در مشهد زندگی کنم. به خاطر اینکه قرآن دارم حفظ می کنم. با این نزدیکی امیدوارم که علاوه بر عبور از برنامه دکتری، همه قرآن را حفظ کرده باشم.

علی اکبر: چون همسرم به ایران آمد دوست دارم در ایران تحصیل کنم. با تحصیل ایرانی می خواهم فرهنگ خوب یاد بگیرم.

علت اینکه شما در سن خیلی کمی به مرحله دکتری رسیده اید چه بوده است؟

فاطمه: پدر و مادرم به علت بچه های زیاد خیلی شلوغ بودند ولی آنها به همه بچه هایشان علم متنوع را یاد دادند. وقتی که من ۵ ساله بودم مطالعه ام در دوره ابتدایی شروع شد ولی من هر روز به آنجا با ناراحتی می رفتم. من در خانه درس خواندن را با مادرم خیلی دوست داشتم. من درسم را سریعتر از دیگر بچه ها به مدت ۵ سال در مدرسه یاد گرفتم. سپس ۳ سال در مدرسه راهنمایی و ۳ سال در مدرسه متوسطه بنیاد مرتضی مطهری بندونگ درس خواندم. بعد برای مقطع تحصیلی کارشناسی ۴ سال در دانشگاه موسسه تکنولوژی بندونگ درس خواندم. وقتی که در آنجا درس می خواندم برای مقطع تحصیلی دیپلم رشته موسیقی کلاسیک یا ساز (وسیله) پیانو از دانشگاه ترینیتی عمارت شهرداری لندن را تمام کردم. رشته کارشناسی ام در دانشگاه بندونگ ریاضی بود. آخرین سال کارشناسی را در موسسه تکنولوژی بندونگ فشرده به پایان رساندم. دوره کارشناسی ارشد را همزمان با دوره کارشناسی شروع و به مدت یک سال تمام کردم. یک سال بعد در سن ۲۱ سالگی دیپلم موسیقی و کارشناسی ارشد رشته ریاضی / آمار را گرفتم.

علت موفقیت شما چه بوده است؟

فاطمه: همه به اجازه خداست. همه برکت و نعمت از خداوند می باشد به خصوص آموزش و راهنمایی پدر و مادرم است.

در ادامه این مسیر چه برنامه های دیگری دارید؟

فاطمه: ادامه تحصیل (دکتری) و حفظ قرآن می خواهم.

نظام آموزشی اندونزی چگونه است؟

فاطمه: نظام آموزشی استاندارد اندونزی:

در سن ۶ یا ۷ سال دوره ابتدایی شروع می شود. دوره ابتدایی: ۶ سال، دوره راهنمایی ۳ سال، دوره متوسطه ۳ سال و دوره پیش دانشگاهی همکه اختیاری است.

بر اساس قانون اساسی اندونزی، آموزش برای همه کودکان و نوجوانان اندونزی تا دوره راهنمایی رایگان است. علاقه مندان به کارهای عملی و فنی، مهارت های ممکن را در هنرستان ها و آموزشگاه های کار و دانشمی گذرانند. دانش آموزان دوره متوسطه و دوره پیش دانشگاهی در صورت موفقیت در آزمون های سراسری به دانشگاه وارد می شوند. در اندونزی مقطع کارشناسی ۳.۵ تا ۶ سال، کارشناسی ارشد ۲ تا ۴ سال و دکتری ۳ تا ۶ سال طول می کشد. اما رشته مخصوص متلا پزشکی وقت مطالعه کردنش بلندتر است.

به دیگر همسالان خود چه توصیه ای دارید؟

فاطمه: به خدا توکل کنند و سپاسگزار پدر و مادر و همه خانواده و همه معلم ها باشند. ورزش را هم فراموش نکنند.

نظر شما در مورد ایران و مرکز فردوسی چیست؟

فاطمه: ایران خیلی خوب است. در ایران ارزش های معنوی و علم و تکنولوژی در کنار هم دیده می شود که باید آنها را در اندونزی هم یاد بگیریم. مردم ایران مهربان هستند. دولت ایران و امکانات و خدمات عمومی هم خیلی خوب است. مرکز فردوسی هم بزرگ و زیبا است. همه کارمندان اداره ی این دانشگاه و استادهایش خوب و مهربان هستند.

یادگیری زبان فارسی چگونه است؟

فاطمه: خوب است. امیدوارم که یادگیری زبان فارسی سریع تربتوانم.

در مورد رشته ای که قرار است در ایران تحصیل کنید نیز توضیح دهید.

فاطمه: من می خواهم آمار بخوانم. علم آمار، علم گردآوری داده های کیفی است.

علی اکبر: من می خواهم معادله ریاضی بخوانم.

اولین خاطره ای که از مرکز زبان فارسی دارید چیست؟

فاطمه: اولین روز دکتر قبول را دیدیم. ما نامه از وزارت علوم به او دادیم. سپس در اتاقش گفتگو کردیم. آن روز دوستان به اداره آمد. او اهل اندونزی است ولی ۸ سال در ایران زندگی کرد. و برای ثبت نام کمکمان کرد.

شما از قبل تا چه اندازه با فرهنگ ایران آشنا بودید؟

فاطمه: ما قبل در رسانه ها، کتاب ها و قصه ها فرهنگ ایران زیاد خواندیم. فرهنگ ایران تاریخ طولانی و معنی زیاد دارد.

علی اکبر: قبلا از دوستان، کتاب و اینترنت درباره فرهنگ ایران خبر داشتم.

کدام بخش از آداب و رسوم و فرهنگ ایران برای شما خیلی جالب بود؟

فاطمه: همه جالب بود. ما تهران، نیشابور و مشهد دیدیم. معماری ایران خوب است. عاشورا در ایران خیلی خوب بود. ما حرم امام رضا(ع) را خیلی دوست داریم.

از همکاری شما سپاسگزاریم. روزهایی خوب و خوش در انتظارتان باد.

